

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus V. De pœnis sepelientium eos, quos jure non possunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

ARTICULUS V.

De pœnis sepelientium eos, quos iure non possunt.

Variis modis peccari potest contra sacros canones in hac materia, puta sepeliendo iure prohibitos tumulari in loco sacro; vel tumulando alienum parochianum, vel in Ecclesia diversâ ab ea, in qua sepulturam elegit, aut eos, qui modis illicitis ad eligendam sepulturam in Ecclesia sepelientis inducuntur; &c.

§. I.

Quibus Ecclesiastica sepultura iure canonico deneganda?

2416 Ante resolut. not. omnibus Christi Fidelibus iure concedi sepulturam in loco sacro, qui nullo iure sacro, vel consuetudine legitima, ratione delicti, hoc Ecclesiæ favore privantur; deducitur. 1. ex c. *Ecclesiam*. 28. dist. 1. de consecrat. ubi textus loquens de Ecclesia, in qua infidelium cadavera sepeliuntur, ait: si ante consecrata, Missas in ea celebrare licet, *si tamen fideles fuerint, qui in ea sepulti sunt*; &c. *Nullus*. 18. 13. q. 2. ibi: nullus mortuus intra Ecclesiam sepeliatur, nisi Episcopi, aut Abbates, aut digni Presbyteri, vel fideles Laici. Unde etiam in loco sacro sepeliri possunt, qui in patibulis suspenduntur pro suis sceleribus, si omnibus de peccatis suis, puram confessionem agentibus, & dignè pœnitentibus communitio in fine secundum Canonicum iustum danda est, cur non eis, qui pro peccatis suis pœnam extremam persolvunt? scriptum est enim: *non vindicat Deus bis in id ipsum*; c. *quesitum*. 3. ead. caus. & *quest.*

2417 Dixi: qui nullo iure sacro, vel consuetudine legitima, tali favore prohibentur; plures enim sunt, qui ab hoc excluduntur; & 1. infideles, Judæi, & pagani per c. *Ecclesiam*. 28. dist. 1. de consecrat. ibi: Ecclesiam, in qua mortuorum cadavera infidelium sepeliuntur, sanctificare non licet: sed si apta videtur ad consecrandum, inde evulsis corporibus, & rasis parietibus, vel tignis ejus loci, reedificetur. Secundò, hæretici, eorumque fautores, c. *Excommunicamus*. 13.

de hæretic. §. *credentes*; ibi: *nec eos Christianæ præsumant tradere sepulture*. Tertio, infantes Christianorum mortui sine baptismo, nisi foetus in utero matris mortuus simul cum Matre pariter mortua sepeliatur, c. *si quidquid*. 35. de consecr. dist. 4. cum non sint baptizati. Quarto, Catechumeni ex eadem ratione. Quintò, qui seipsum sponte ac voluntariè ex ira, vel desperatione occidit, c. *Placuit*. 23. q. 5. ibi: *neque cum psalmis ad sepulturam eorum cadavera deducantur*. Sextò, publicè, ac notoriè excommunicati, c. 12. h. t. si sint vitandi; Suarez, D. 12. de Censur. s. 4. num. 5. ac nominatim interdicti; Clem. 1. h. t. & c. *quod in te*. 11. de pœnitent. de quibus V. dist. 1. l. 5. tit. 39.

Septimò, mortui in duello; *Trid. sess.* 2418 25. de reform. c. 19. etiamsi fuerit privatum, ut constat ex Greg. 13. & Clem. 8. Octavò, manifesti Usurarii, donec satisfecerint, c. 3. de usuris, & c. 2. eod. in 6. de quibus V. l. 5. tit. 19. Nonò, Raptores manifesti, impenitentes mortui; c. 2. de Raptorib. l. 5. tit. 17. Decimò, blasphemus in Deum & SS. c. 2. de maledic. de quol. 5. eod. tit. Undecimò, qui semel in anno proprio sacerdoti confiteri, & tempore Paschali Sacramentum Eucharistiæ suscipere voluntariè neglexerint, c. *Omnis*. 12. de pœnit. & remis. V. l. 5. tit. 28. Duodecimò, Religiosus manifestus proprietarius, c. 2. & 4. de statu Monach. de quibus infra. Decimo tertio, qui decimas Ecclesiæ non solvit, c. *Prohibemus*, de decimis; de quibus hic tit. 30. Decimò quartò, publicus, & notorius peccator, decedens in mortali, &c.

Circa præmissos casus not. 1. non excludi à sepultura in loco sacro, qui casu submersi sunt v. g. lapsu ex ponte, causâ fugæ arrepto per eum cursu, & habetur c. *ex parte*. 11. h. t. nec eos, qui ex lethali vulnere sponte sibi inflicto moriuntur, autè mortem tamen penitentes; nec repositos exanimatos, imò etiam pendentes ex suspensio, nisi constet ipsos sibi sponte mortem concivisse; quod non præsumitur. Not. 2. cum dicimus excommunicatum excludi à sepultura in loco sacro, intelligi de illo, qui talis est ex causa publica, non occultè; sic enim non est vitandus. Not. 3. quando dicitur in casu, quo Ecclesia

fia recipitur ad divinum cultum, in qua prius fuit exercitium hæreticorum, aut infidelium, eorumque cadavera inibi humata, hæc prius esse exhumanda, non intelligi de hæreticis *toleratis*; & sufficienter reconciliari asperione aquæ benedictæ per sacerdotem aliquem, ut notat Pirhing *h. t. num. 71*. Not. 4. prohibitionem illam non intelligi de excommunicato etiam vitando, sed pœnitente mortuo, licet ante mortem absolutus non sit per c. *Parochiano. 14. h. t.* sed de his ex professo agimus *l. 5. tit.*

§. 2.

Quæ sit pœna sepelientium alienum Parochianum?

2420 **S**ermo est de his, qui jure prohibentur sepelire talem; nam ex eo præcisè, quòd quis non sit parochianus Ecclesiæ, in qua non recepit sacramenta, vel quod de illius Ecclesiæ districtu non sit, non committitur culpa illum sepeliendo in alia Ecclesia, si elegit inibi sepeliri electione non reprobata jure, ut constabit ex seqq. adeoque non incurritur pœna; quibus notatis, facta quaestioni occasionem præbet c. *ex parte. 5. h. t.* ubi, cum Prior de Insula, post appellationem à Canonicis Obrigen-sibus factam, quendam Parochianum suum in sua Ecclesia sepelisset, mandavit Pontifex illum compelli ad corpus Canonicis restituendum, & ut amicabiliter cum illis conveniat, & c. *cum liberum. 7. cod.* ubi, cum Presbyter quidam corpus cujusdam mulieris juxta ultimam illius voluntatem ad S. Martini Ecclesiam sepeliendum deferret, & Monachi quidam illud violenter raptum in sua Ecclesia sepelivissent, mandavit Pontifex, Monachos ad ossa defunctæ reddenda compelli, & beneficia, occasione sepultura recepta, priori Ecclesiæ restitui.

2421 Ex his deducitur. 1. quòd sepelientes Parochianum alienum (quem scilicet sepelire non poterant jure) cogantur Ecclesiæ (ubi tumulandus erat defunctus) cadaver ejus restituere, & vel amicabiliter cum ejus loci Parocho convenire, aut omnia, quæ ratione illius sepulturae acceperunt, restituere; deducitur. 2. Ecclesiam parochialem habere suam intentionem in

jure cõmuni fundatam, quòd apud ipsam ejus parochiani debeant sepeliri, nisi alibi habeant sepulturam suorum Majorum, aut alibi elegerint sepeliri electione jure non reprobata. Deducitur. 3. interdictionem esse omnem appellationem, quæ impedire possit cadaveris sepulturam; quia *sepultura hominis non recipit dilationem, l. ne corpora. ff. de Relig. & sumptib.* Unde Prioris appellatio non profuit, cum sepultura in c. *ex parte*, non ad ipsum, sed ad Canonicos spectaverit.

Deducitur. 4. eos, qui cadaver ejus, qui 2422 alibi legitime elegit sepulturam, violenter rapiunt, & in Ecclesia sua sepeliunt (ut factum est in casu c. *cum liberum supr. num. 2420.*) teneri illud restituere cum omnibus, quæ ipsius obtentu acceperunt, ut dicitur *cit. c. 7.* & hoc Farinacius in praxi crimin. *p. 1. q. 20. num. 123.* verum esse rectè tradit etiam de sacerdote Parochiali corpus ejus, qui alibi elegit sepulturam, violenter rapiente, & funus spoliante, quòd teneatur totum restituere, quod acceperit, & perdere debeat quartam canonicam.

Dixi: *qui legitime alibi elegit sepul-* 2423 *turam*; nam, si quis sepeliatur, qui eligere sibi non potuit sepulturam in tali Ecclesia (ut sunt impuberes) vel, qui quidem elegerunt, sed electione jure reprobata, similiter habent pœnam jure statutam; prima pars constat ex c. *In nostra. 10. h. t.* ubi de Hospitalariis, quantumvis alias haberent facultatem recipiendi ad sepulturam eos, qui apud ipsos elegerunt sepeliri, statuitur eisdem (nempe Hospitalariis) duximus injungendum, nisi probaverint, quòd G. parocianus Prioris, qui fuit interfectus in campis, apud ipsos elegerit sepulturam, universa, quæ ipsius intuitu ejus receperunt, Priori restituant memorato: alioquin, quartam partem solummodo restituere teneantur. Pro illis verò, quos constat intra annos legitimos decessisse, quæ sepultura eorum gratia receperunt, restituant universa. Secunda pars de electione sepulturae reprobata habetur ex c. *1. h. t. in 6.* quod regulimus supra: ubi etiam de pœna talem sepelientium, ac plena illius textus expositione.

Præter prædictos canones etiam in Clement. *Eos, qui. 1. h. t.* in hac materia specialis pœna constituta est, qui sepeliunt

vel tempore, vel loco, *quo*, vel *quos* non licet; sic enim loquitur Clemens V. in CC. Viennensi: Eos, qui propria temeritatis audacia defunctorum corpora, non sine contemptu clavium Ecclesiæ, in cœmeteriis *interdicti tempore*, in casibus non concessis à jure; vel *excommunicatos publicè*, aut *nominatim interdictos*, vel *usurarios manifestos* scienter sepelire præsumunt: decernimus, facto excommunicationis sententiæ subjacere, à qua nullatenus absolvantur, nisi prius ad arbitrium Dioecessani Episcopi eis, quibus per præmissa fuerit injuria irrogata, satisfactio- nem exhibuerint competentem: Nullo eis circa præmissa exemptionis, vel quovis alio privilegio, sub quacunque forma verborum concessio, aliquo modo suffragante.

2425 Circa istam constit. not. 1. poenam hoc loco statutam esse excommunicationem ipso jure, seu facto latam, non absolvendam nisi præstita secundum arbitrium Dioecessani satisfactio- nis, quibus per talem actum injuria irrogata est; 2. hanc poenam incurri etiam ab Exemptis, si in prædictis aliquem sepeliendo peccent; patet ex textu, ibi: *nullo eis circa præmissa exemptionis privilegio, sub quacunque verborum forma concessio, aliquo modo suffragante.*

2426 Not. 2. actum, cui prædicta poena in cit. Clementina statuitur, esse illum, quo *ex quadam temeritate* in cœmeterio, vel suis Ecclesiis sepeliunt, tempore interdicti (ubi nimirum sepultura *Ecclesiastica* prohibita est, ut notat *gloss. hic, V. tempore*) vel in casibus non concessis à jure, de quibus à *num. 2416.* vel excommunicatos excommunicatione majori (intellige juxta n.) vel nominatim interdictos (igitur non interdictos *non nominatim*) vel usurarios manifestos, de quibus *n. 2418.*

2427 Not. 3. hanc poenam non incurri à sepelientibus tales, nisi hoc faciant *scienter*, cum propria temeritate, ac contemptu clavium; adeoque non, si hoc contingat ex ignorantia juris, vel poenæ tali delicto annexæ, ut tradidimus de lege poenali *L. 1. tit. 2. de Constitut.* Not. 4. quando prohibentur sepeliri *nominatim* interdicti, notari à *gloss. eod. V. idem esse*, ac *pro- priis nominibus eorum expressi*; sic Covarr. in c. *cum tibi, de testament. num. 5. & Menoch. de præsumpt. l. 4. præsumpt.*

9. à *n. 5.* & hinc *nominatim* dici excommunicatum, vel interdictum, quando *proprium nomen* exprimitur, tradunt *gloss. V. nominatim*, in c. *cum & plantare*, §. *excommunicatus, de privileg. & alia V. nominatim*, in c. *constitutionem, de sentent. excommun. Covarr. inc. alma mater, p. 1. §. 2. num. 8. Gutier. canon. lib. 1. c. 1. num. 27. Suar. tom. 5. de censuris. D. 9. sect. 2. num. 10. Sayr. in simili tract. l. 2. c. 12. num. 17. & l. 5. c. 1. num. 11.*

Not. 5. hanc poenam statui in *sepelien- tes* tales jure prohibitos sepeliri, ubi advertendum illum terminum *sepelientes*, cum dispositio hujus Clementina sit *pœnalis*, exponendam strictè, nimirum in sola naturali & propria vocis significatione: non autem juridica, & lata. 2. hic agi non tantum de actu *physico* sepeliendi, sed etiam *Ecclesiastico*, nimirum juxta ritum Ecclesiæ præscriptum in humandis fidelium defunctorum cadaveribus; *sepelire* porro, quatenus importat actum physicum sepeliendi, est in sepulchrum immittere, seu inferre, & humo congesta contegere, ut notat Pereyra in Elucidario, *num. 1129.* quo fit, exercentes alios actus, ab his distinctos (ut *fabricare tumbam, portare funus, comitari*) non venire appellatione actus *physicè sepeliendi* in stricta significatione: nec etiam *sepeliendi Ecclesiasticè*, actus *preferendi crucem, pulsandi, &c.* sed solum actum, quo Ecclesiasticus exercet ritum ab Ecclesia præscriptum in sepultura fidelium; ita Pirhing. *h. t. num. 80.*

Tamet si verò Abbas in *dict. Clem. n. 2420* 22. apud Pirhing. cit. velit huic poenæ subjacere omnes *proximè* cooperantes tali sepulturæ, adeoque etiam eos, *qui funus comitantur, qui cantant, crucem, & luminaria deferunt*; alii, etiam *consulentes*, vel *non impediens*, cum possent, & deberent: quia tamen hæc constitutio pœnalis est, consequenter non extendenda ultra eos, qui vel *physicè*, vel *Ecclesiasticè* sepeliunt, nimirum cadaver inferendo ipsi terræ (quod non præstant, qui sunt *precisè portitores* Sacrophagi, seu tumbæ) vel exercendo ritum Ecclesiæ in sepeliendo, quem facit solus Ecclesiasticus nomine Ecclesiæ; id, quod tenet *gloss. in cit. Clement. V. sepelire*; Suarez de *Cen-*

Censur. D. 12. sect. 4. à num. 10. & alii Mandantes tamen, & procurantes ejusmodi cadaveris sepulturam, ac exequentes, juxta veriorum sententiam omnino censentur comprehendi, ut notat Pirhing. *h. t. num. 80.* Mandans enim, & procurans actiones illas sepeliendi principaliter est author operis prohibiti.

2430 Not. 6. ad questionem, quam poenam incurrant Religiosi, vel Clerici seculares, qui contra constitutionem Bonifacii VIII. *inc. 1. h. t. in 6.* aliquos ad vovendum, jurandum, aut promittendum inducunt, ut eligant sepulturam in eorum Ecclesiis, vel jam electam non mutant, consistat *ex dict. à num. 2388.*

2431 Not. 7. in Extravag. *Detestande*, inter communes *h. t.* statutum esse à Bonifacio VIII. quod corpora defunctorum *exenterantes*, vel *membratim*, seu in frustra *immaniter*, id est, crudeliter *concidentes*, & aquis decoquentes, ut ossa à carnibus separata in terras suas deferant tumulanda, sint ipso facto excommunicati, cujus censuræ absolutio Papæ (præterquam in mortis articulo) est reservata: & insuper corpus quoque sic inhumaniter tractatum Ecclesiasticâ careat sepulturâ: ideoque in detestationem facti hujus, sive carnificinæ, & sequelæ ejus: ac proinde hic puniuntur defunctus sine culpa sua, etsi non sine causa, *gloss. hic V. sepultura.*

Not. tamen. 8. huic constitutioni non esse locum in cadavere mortui dato Medicis ad Anatomiam, ut praxis testatur: vel si exenteretur cadaver, ne foetet; quia ex rationabili causa sepultura differtur: item si fiat cum his, qui moriuntur in terris infidelium, ubi non est sacer locus, in quo sepeliri possint, *Navarr. in man. c. 27. n. 105.*

ARTICULUS VI.

De portione canonica, debita Ecclesie Parochiali.

2432 **P**ortio canonica est illa, quæ approbatur per canones, & per eosdem debetur Ecclesie; talis habetur Clement. *Audum, de sepult. c. de his, & c. decernimus. 10. q. 1. & c. Constitutum. 16. q. 1.* est duplex, altera *Episcopalis*, altera *Parochialis*. Episcopalis portio, quæ frequentius quarta *Episcopalis* appellari so-

let, est illa, quam Episcopo debent omnes Ecclesie, quæ sunt in ipsius dioecesi constituta, ex omnibus bonis, quæ ipsis relinquuntur, & obveniunt: estque tertia, vel quarta pars. *Parochialis* autem (ut describit Pereyra in *Elucidario l. 2. Elucidat. s. sect. 2. num. 848.*) quæ similiter *Quarta Parochialis* (& alio nomine *Quarta funeralis* dicitur) est illa, quam habet Ecclesia parochialis ex his bonis, quæ parochiani legant, sive relinquunt, vel offerunt ratione funeris, cum quis alicubi extra parochialem eligit sepulturam: estque dimidia, vel tertia, vel quarta pars juxta diversas Ecclesiarum consuetudines, *c. certificari, de sepult.*

Addit autem Pereyra citatus, *quarta* 2433 deberi ab omni Ecclesia, in qua quis sepelitur, vel ad quam se transfert, etiamsi alioqui sit *exempta*; & quidem ex omnibus, quæ obveniunt *ratione funeris*, nimirum *in die*, quo quis sepelitur, & *ex omnibus, quæ legantur Ecclesie*, in qua quis sibi eligit sepulturam, sive res mobiles sint, sive immobiles; non autem, si legatum sit *personæ*, non loco. Unde multa de utraque quarta apud Azor *tom. 2. l. 9. c. 12. & 13.* Non agimus hic de portione Episcopali (nam de hac V. dicta sup.) sed parochiali, propter quam frequentes nascuntur lites non tantum inter Parochos ex una, & Regulares ex altera parte; sed inter ipsas etiam Ecclesias Parochiales, si Parochianus elegit sepulturam in alia, non verò sua, & in ea Parochiali Ecclesia sepultus est electa inibi sepulturâ, ut constabit ex seqq.

Difficultas est, an hæc obligatio, ex constitutione canonum introducta, ut ab ea Ecclesia, in qua quis sepulturam elegit extra Parochiam, nihilominus solvatur quarta funeralis Ecclesie Parochiali, nullam patiatur exceptionem? 2. ex quibus bonis, & rebus defumi, seu detrahi debeat ea portio, & dari Parochiæ? ut in hac re clarius procedatur, afferam verba canonum, super hac materia disponentium; tum etiam, quod in hoc puncto jure CC. Tridentini constitutum est, ac explicatum declarationibus summorum Pontificum.

Igitur *c. Nos instituta. 1. h. t.* statuit 2435 Leo III ut, qui eligit alienam sepulturam, *tertiam partem sui judicii illi Ecclesie det, in qua cœlesti pabulo refici consuevit.* In *c. Relatum. 2. eod.* habetur, quod volens